

สถาบันวิจัยประชากร
และสังคม
มหาวิทยาลัยมหิดล

ประชากร และการพัฒนา

POPULATION AND DEVELOPMENT NEWSLETTER ISSN : 0125-5754
Website: www.ipsr.mahidol.ac.th/newsletter/

ภาวะโลกร้อนโดยมนุษย์หรือ?

ธีระพงศ์ สันติภพ
thirapong_san@mahidol.ac.th

หลายท่านคงได้รับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับตนเองว่า อากาศในปี พ.ศ. 2557 ดูเหมือนว่าจะร้อนมากๆ โดยเฉพาะช่วงตั้งแต่เดือนเมษายนของทุกปี เรื่อยมาจนถึงเดือนตุลาคม แม้จะมีฝนตกแต่ก็มีอากาศที่ร้อนอบอ้าวต่างจากเมื่อ 10 ปีที่ผ่านมา อากาศได้เปลี่ยนไปจากเดิม จะเรียกว่าเกิดภาวะโลกร้อนหรือ Global warming ก็ไม่ผิด การเปลี่ยนแปลงอากาศเป็นปัญหาในทศวรรษนี้และต่อไป โลกร้อนขึ้นเนื่องจากการขับเคลื่อนเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศอันยาวนานโดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรม ปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงอากาศไม่มีที่ท่าว่าจะมีความเข้มข้นน้อยลง แต่กลับทวีความเข้มข้นมากขึ้น จะเห็นได้ว่าการเกิดพายุไต้ฝุ่น เฮอริเคน หรือทอร์นาโด อย่างรุนแรงและระดับน้ำทะเลก็มีปริมาณสูงขึ้น ขณะเดียวกันความแห้งแล้งและคลื่นความร้อนก็แผ่กระจายไปทั่วพิภพโลก เกิดการเสื่อมสภาพของธาตุอาหารที่สำคัญในดินสำหรับการเพาะปลูก เนื่องจากอากาศที่ร้อนจัดและแล้งยาวนานทำให้ดินแตกระแหง ลิงปกคลุมดินไม่ว่าจะเป็นหญ้าหรือธาดูอาหารในดินถูกทำลายเนื่องจากความแห้งแล้งและการพังทลาย ปრაกฏการณ์นี้ส่งผลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์และสิ่งมีชีวิต โดยเฉพาะการขาดความสมดุลในการดำรงชีวิตซึ่งมีผลต่อสุขภาพมนุษย์ ทำให้เกิดการเจ็บป่วย

เป็นที่เข้าใจดีว่า ถ้าประชากรมีการเพิ่มจำนวนมากจะนำไปสู่การใช้พลังงานอย่างมากตลอดจนมีการทำลายทรัพยากรป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติในอัตราที่สูง เช่นเดียวกัน ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเพราะพื้นที่ป่าลดลง นอกจากนี้ การเพิ่มขึ้นของโรงงานอุตสาหกรรมทำความเย็นอย่างมากทำให้เกิดสารคลอโรฟลูออโรคาร์บอนในชั้นบรรยากาศเพิ่มขึ้นด้วย เนื่องจากโรงงานปล่อยสารดังกล่าวออกไปในอากาศส่งผลต่อภาวะเรือนกระจก หรือ รู้จักกันในภาษาอังกฤษว่า Greenhouse effect ซึ่งหมายถึงชั้นบรรยากาศของโลกกระทำตัวเหมือนกระจกยอมให้รังสีคลื่นสั้นผ่านมายังผิวโลกได้และดูดกลืนรังสีคลื่นยาวอินฟราเรดเอาไว้ แต่คายพลังงานความร้อนให้กระจายอยู่ภายในบรรยากาศของโลก เปรียบเสมือนกระจกที่ปกคลุมโลก ทำให้โลกมีความสมดุลทางอุณหภูมิ แต่เมื่อมีคาร์บอนไดออกไซด์และคลอโรฟลูออโรคาร์บอนมากเกินไปจะทำให้โลกเสียสมดุล การปล่อยก๊าซเรือนกระจกจำนวนมาก กรณีนี้จะสัมพันธ์กับการขยายตัวทางประชากร โดยเฉพาะในเขตเมือง นอกจากการขยายตัวทางประชากรจะมากแล้ว การเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการขยายตัวทางอุตสาหกรรมแต่การถ่ายโอนทางเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจก็มีมากเช่นกัน ปัจจัยเหล่านี้คือสาเหตุสำคัญต่อการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในปริมาณที่มากต่อวัน

จากรายงานการวิจัยของ World Carbon Report พ.ศ. 2556 พบว่า ประเทศจีนปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์มากที่สุด ร้อยละ 27.6 สหรัฐอเมริกา ร้อยละ 14.5 รองจากจีน คาร์บอนไดออกไซด์ที่ปล่อยออกมาส่วนใหญ่เป็นการเผาไหม้เชื้อเพลิงพวกถ่านหิน น้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ มาตรการที่จะลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ต้องมุ่งลดการอุปโภคบริโภคของบุคคลอันเป็นสาเหตุสำคัญของการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ โดยเฉพาะประชากรในสหรัฐอเมริกาและกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา การขยายตัวทางประชากรเป็นแรงขับเคลื่อนอันหนึ่งสำหรับการเพิ่มขึ้นของปริมาณก๊าซเรือนกระจก โดยเฉพาะการเพิ่มปริมาณของคลอโรฟลูออโรคาร์บอน (CFC) และก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในชั้นบรรยากาศจากการกระทำของมนุษย์เป็นหลัก จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อภาวะเรือนกระจกตามที่กล่าว ส่วนคลอโรฟลูออโรคาร์บอน

คือสารประกอบที่เกิดจากคลอรีน ฟลูออรีน และคาร์บอน เป็น สารพิษที่เกิดจากหลายกรณี เช่น การปล่อยควีนพิษของ โรงงาน โดยเรายังสามารถพบสารนี้ได้ในตัวเย็น หรือแม้แต่ ในสเปรย์ทุกชนิด ฉะนั้น การใช้สเปรย์จึงเป็นการสร้างสาร คลอโรฟลูออโรคาร์บอน และจะเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม มาก เพราะสามารถทำลายชั้นโอโซน ทำให้เกิดช่องโหว่ ส่งผล ให้รังสีอัลตราไวโอเล็ต (UV) สามารถแผ่เข้ามาสู่ผิวโลกได้ อย่างเข้มข้นขึ้น ทำให้โลกมีอุณหภูมิที่ร้อนจัด

10 ประเทศที่ปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์มากที่สุดในโลก

	ร้อยละ
จีน	27.6
สหรัฐอเมริกา	14.5
สหภาพยุโรป	9.6
อินเดีย	6.7
รัสเซีย	5.0
ญี่ปุ่น	3.4
เกาหลีใต้	1.7
อิหร่าน	1.7
ซาอุดีอาระเบีย	1.4
คานาดา	1.4

ที่มา: World Carbon Report 2556

เมื่อพิจารณาผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับประชากรโลก นักวิจัย ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้ข้อคิดว่า อนาคตของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและทำให้โลกขาดความสมดุล จะมีผลกระทบต่อสุขภาพมนุษย์ เช่น ทำให้คนที่มีภูมิคุ้มกันต่ำ เป็นโรคมะเร็งผิวหนังได้ นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมรอบตัว มนุษย์ก็จะเปลี่ยนแปลงไป เช่น พื้นดินจะกลายเป็นทะเลทราย เกิดภาวะฝนแล้ง ในที่สุดโลกอาจถูกทำลาย สิ่งมีชีวิตแทบทุก ชนิดจะสูญพันธุ์

มนุษย์เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้สารคลอโรฟลูออโรคาร์บอน และก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในชั้นบรรยากาศเพิ่มขึ้น เรา มาช่วยกันลดภาวะเรือนกระจกกันดีไหม เราทำได้โดยลดการ บริโภคพลังงานลง ไม่ว่าจะเป็นการใช้เครื่องปรับอากาศ การใช้สเปรย์ และอื่นๆ ในขณะที่เดียวกัน เราสามารถช่วยกัน รณรงค์การปลูกป่าให้ล้มฤทธิ์ผลเพื่อลดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และเพื่อให้อากาศดีขึ้น เพื่อมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ จะได้อยู่กัน อย่างมีความสุขมากขึ้น

ตอบดี มีรางวัล

คำถาม “ประชากรและการพัฒนา” ปีที่ 35 ฉบับที่ 1

“โรคไวรัสอีโบล่าหรือไข้เลือดออกอีโบล่า มีการระบุโรคนี้ครั้งแรก ในประเทศอะไร”

เฉลย : ประเทศซูดาน และ สาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก

รายชื่อผู้ที่ตอบถูกและจับสลากได้รับรางวัล, กรุงเทพฯ: จริญญา สาลีอ่อน; จันทร์ ชุมเมืองปึก **ขอนแก่น:** สุรภา นรินญา **น่าน:** คณิศ อาณาภาพ **ระนอง:** สมจิตร รัชศรีทอง

รายชื่อผู้ที่ได้รับรางวัลพิเศษ, พังงา: จริญญาพร บุญรักษา

รายชื่อผู้ที่ตอบถูก, **กาญจนบุรี:** พรชัย ยิ้มแย้ม **กรุงเทพฯ:** กิตติโชค กุศลวิศิษฎ์กุล; ทวี เมตตาวริยะ; ธนโชค กุศลวิศิษฎ์กุล; ธเนศ กองประเสริฐ; ปรีชา มะระยงค์; พงศอนันต์ ศรีวงศ์เสียง **ขอนแก่น:** สำราญ นรินญา **ชลบุรี:** จรกฤตย์ ชำนาญ **นครราชสีมา:** ไพบุลย์ ลิระเรืองรัตน์ **นนทบุรี:** ภัทธรัตน์ หวังผล; สัสยา วาทยานนท์ **พะเยา:** สุลัดดา ดงคำ; กิตติพร จันทร์ชนะ **พังงา:** จริพร บุญทอง แก้ว **เพชรบูรณ์:** สิริฉัตร สมบูรณ์เอนก **แพร่:** ณรงค์ธีรชัย ปวงจันทร์ พลิศ **ยะลา:** ชูลกิฬี ยิ้มแย้ม **เลย:** ดารณี กองลาแซ **สงขลา:** สมชาย เลียงพรวรรณ **สระบุรี:** ชุมพล เทียนงาม **สิงห์บุรี:** ราตรี เซาว์สิงห์ **สุราษฎร์ธานี:** วีระ ก้อนแก้ว **สุโขทัย:** คมกริช ฤทธิเสื่อ **อุบลราชธานี:** ประจักษ์ จิตรมัน

ท่านที่ได้รับรางวัล โปรดรอรับของรางวัลจากกองบรรณาธิการ

คำถาม “ประชากรและการพัฒนา” ปีที่ 35 ฉบับที่ 2

“ผู้ที่ได้รับรางวัลโนเบล สาขาสันติภาพ ประจำปี 2014 ที่อายุน้อยที่สุดคือใคร จากประเทศอะไร”

ส่งคำตอบมายัง “ประชากรและการพัฒนา” ตามที่อยู่หน้า 12 หรืออีเมล jeerawan.hot@mahidol.ac.th ภายใน 15 มกราคม 2558 (ท่านผู้ตอบคำถามทางอีเมลขอความกรุณาส่งที่อยู่ของท่านมาด้วย เพื่อการจัดส่งของรางวัลในกรณีที่ท่านตอบถูกและจับสลากได้รับรางวัล)

ประกาศรายชื่อผู้ตอบถูก และได้รับรางวัลในฉบับหน้า “ประชากรและการพัฒนา” ปีที่ 35 ฉบับที่ 3 (กุมภาพันธ์-มีนาคม 2558)

“ต้อราคา” ในภาษาอาเซียน

รีนา ต๊ะดี
reena.tad@mahidol.ac.th

ประเทศ	คำเขียนภาษาไทย
ไทย	ลดราคาได้ไหม
กัมพูชา	เจาะฮู ไทล บาน เต
บรูไน	บิซา กูรัง ซีดิกิต
มาเลเซีย	
อินโดนีเซีย	บิซา กูรัง ซีดิกิต
พม่า	ชินนงเซเหล้าดง
ฟิลิปปินส์	ซาแพคเบเบนต้า ซา อะคิน
ลาว	ลดราคาได้ป๋
สิงคโปร์	เช่อ อี้ เฟียน อี้ อี้ เตียน มา
เวียดนาม	เบิดเตือกคง

ปฏิวัติร่มไม่ล้ม.....ที่ฮ่องกง

การประท้วงที่ฮ่องกงที่ยืดเยื้อมานานกว่าหนึ่งเดือน กลายเป็นข่าวที่สื่อนำเสนออย่างต่อเนื่องและหลากหลายมุมมอง

ย้อนดูประวัติศาสตร์ ฮ่องกงเป็นเกาะเล็กๆ ในทะเลจีนใต้ ที่ผู้คนยังชีพจากการประมง เป็นจุดเสี่ยงของการเดินเรือในอดีต เพราะเป็นสวรรค์ของโจรสลัดที่คอยดักปล้นเรือสินค้า ฮ่องกงเป็นจุดยุทธศาสตร์กันชนทางทะเลที่สำคัญระหว่างจีนและกองทัพเรือของอังกฤษในช่วงสงครามฝิ่น

ปัจจุบันฮ่องกงมีสถานะเป็นเขตปกครองพิเศษ มีประชากรประมาณเจ็ดแสนคน จากการสำรวจล่าสุดเมื่อ ปี 2557 มีอัตราการเพิ่มประชากรเพียงร้อยละ 0.4 ต่อปี ประชากรแบ่งตามเชื้อชาติ จีนร้อยละ 93 อินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ ร้อยละ 2 และเชื้อชาติอื่นๆ ช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง ญี่ปุ่นบุกยึดฮ่องกงและต้องส่งคืนให้จีนหลังแพ้สงครามโดยมีอังกฤษร่วมรับผลประโยชน์ โดยขอทำสัญญาเช่า 99 ปี จนครบกำหนดในปี 2530 และมีข้อตกลงว่า หลังครบกำหนดสัญญาเช่า จีนต้องไม่แทรกแซงการบริหารหรือการกระทำใดๆ ที่จะเปลี่ยนแปลงฮ่องกงจนถึงปี 2590 แต่งตั้งผู้สำเร็จราชการทำหน้าที่บริหารฮ่องกงร่วมกับผู้ว่าการฮ่องกงที่แต่งตั้งจากจีนแผ่นดินใหญ่

เกาะฮ่องกงสำคัญอย่างไรจึงเป็นที่หมายปองของทุกฝ่าย การวางรากฐานทางเศรษฐกิจ การเมือง และการศึกษาในช่วงยึดครองของอังกฤษ มีผลให้ฮ่องกงเป็นแหล่งการค้าและการลงทุนขนาดใหญ่ ผ่นวกกับการย้ายถิ่นฐานบรรดาเศรษฐี เป็นที่หลบภัยของนักการเมืองที่รวมตัวสร้างประเทศใหม่ที่ได้วัน และผู้มีการศึกษาจากจีนแผ่นดินใหญ่ ที่หนีภัยในช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรมและต้องการชีวิตที่ดีกว่าบนเกาะแห่งนี้ เกิดสังคมใหม่ที่มีเสรีภาพมากกว่าเดิม คนรุ่นใหม่ได้รับการศึกษาอย่างเสรี ระบบการศึกษาที่ส่วนหนึ่งถูกวางรากฐานตั้งแต่ครั้งเป็นแผ่นดิน 'เช่า' ทำให้ผู้บริหารให้ความสำคัญด้านการศึกษา มีงบประมาณเพื่อการศึกษาถึงร้อยละ 3.5 ของรายได้ประชาชาติ ประชากรมีการศึกษาเฉลี่ย 16 ปี มหาวิทยาลัยในฮ่องกงติดอันดับต้นๆ ในเอเชียและโลก ดังนั้น ไม่มีข้อกังขาที่ประชาธิปไตยจะเบ่งบานในหัวใจชาวฮ่องกงด้วยปัจจัยทั้งหมดที่กล่าวถึง โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ที่มีแนวคิดที่ว่าทำไมต้องตกอยู่ในเงื่อนไขการบริหารจากรัฐบาลแผ่นดินใหญ่

เส้นทางปฏิวัติเพื่อประชาธิปไตยอาจจะเหมือนกันทุกประเทศว่าด้วยความเห็นต่างในเรื่องวิธีการ ชาวฮ่องกงก็เช่นเดียวกัน การปะทะกันทางความคิดระหว่างคนต่างรุ่นเป็นเรื่องหลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างที่เราทราบกันดีว่าฮ่องกงเป็นศูนย์กลางการเงินและเศรษฐกิจระดับโลก เมื่อมีการประท้วงของคนจำนวนมากในพื้นที่ สาธารณะย่อมส่งผลกระทบต่อผู้คนที่เกี่ยวข้อง การรับรู้เรื่องราวและภาพต่างๆ จากสื่อสังคมนับตั้งแต่มีการประท้วงในเดือนตุลาคม ทำให้ยากที่จะคาดเดาว่าจุดจบเรื่องนี้จะหาทางลงได้หรือไม่

เสบียงต้องพร้อมก่อนถึงเส้นชัย

ประธานาธิบดีสีจิ้นผิง ผู้ไม่หวั่นแม้แต่ประธานาธิบดีโอบามา ต้องต่อสายไปฮ่องกงเพื่อติดตามการเคลื่อนไหวอย่างใกล้ชิดอย่างน้อยๆ ก็ให้รู้ว่า โจชัว หว่อง แกนนำกลุ่มนักศึกษาวัย 18 ปี อดีตผู้นำการต่อต้านระบบการศึกษาที่เน้นเนื้อหาลัทธินิยมจีนเมื่อเขามีอายุเพียง 15 ปี จะเปลี่ยนแปลงหรือมีวิธีการใหม่ๆ ให้ปวดหัวอีกหรือไม่ หลังจากที่ใช้การแสดงออกทางสัญลักษณ์ด้วยการใช้ร่มเป็นสื่อบอกเจตนาธรรมณ์ ว่าประชาชนมีแต่ร่มป้องกันแก๊สน้ำตาและแนวกระสุนเท่าเท่านั้น แต่ข้อเท็จจริงมีมากกว่านั้น เพราะทางการปิดกั้นการสื่อสารเพื่อยับยั้งการรวมพลบนท้องถนน ดังนั้น แกนนำจึงใช้รหัส 'ปฏิวัติร่ม' เพื่อการสื่อสารและนัดหมายในกลุ่มผู้ประท้วงซึ่งได้ผลเกินคาด

ผมมีแต่ร่มนะครับพี่ทหาร

ฉลองวันเกิดปีที่ 18 ของ โจชัว หว่อง แต่ภารกิจยังไม่บรรลุเป้าหมาย

การเลือกตั้งทั่วไป เพื่อเลือกผู้บริหารเกาะฮ่องกงในปี 2560 ที่ถูกตั้งเงื่อนไขจากรัฐบาลแผ่นดินใหญ่ว่าจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากรัฐบาลกลาง ยังไม่มีข้อสรุปเพื่อปลดชนวนความเห็นต่างของพลเมืองฮ่องกง

ถ้าเป็นเช่นนั้นแล้ว การประท้วงจะคงยืดเยื้อต่อไป

ข้อถกเถียงของนักสตรีนิยมต่อกรณี “การอุ้มบุญ” ตอนจบ

การอุ้มบุญ แปลมาจากคำภาษาอังกฤษว่า surrogacy แต่หากจะแปลคำนี้ให้ถูกต้องสอดคล้องตามข้อเท็จจริง ควรจะแปลคำนี้ว่า “การตั้งครรภ์แทน” หรือ “การอุ้มท้องแทน” ซึ่งให้ความหมายที่เป็นกลางกว่าการอุ้มบุญ การตั้งครรภ์แทน หมายถึง การที่ผู้หญิงคนหนึ่งสมัครใจรับท้องแทนหรือรับอุ้มท้องแทนให้กับบุคคลอื่น โดยให้พันธะสัญญาว่า ทารกที่คลอดออกมาต้องเป็นบุตรของผู้ที่ขอให้ตั้งครรภ์แทน การตั้งครรภ์ต้องไม่ใช่ไข่ของผู้หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนมาผสมกับอสุจิบริจาคหรือของผู้ชายที่ต้องการมีลูก ผู้หญิงที่ตั้งครรภ์แทนให้เพียงมดลูกของเธอเป็นที่ฝังตัวและเป็นพื้นที่ที่ตัวอ่อนที่ผสมเสร็จแล้วจากข้างนอกสามารถเติบโตจนกระทั่งถึงคลอด

นักสตรีนิยมเองมีทัศนะต่อเรื่องนี้แตกออกเป็น 2 ขั้ว ขั้วแรกเป็นนักสตรีนิยมที่ให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิและเสรีภาพของผู้หญิงในฐานะปัจเจกบุคคล มองว่าผู้หญิงเป็นเจ้าของเนื้อตัวร่างกายและมดลูกของตัวเอง จึงควรมีอำนาจในการตัดสินใจเรื่องนี้ รัฐไม่ควรเป็นผู้เข้ามาตัดสินใจแทนว่าผู้หญิงไม่ควรใช้มดลูกของตัวเองรับจ้างตั้งครรภ์แทนให้ใคร เห็นว่าการที่รัฐเข้าไปแทรกแซงการตัดสินใจในเรื่องการตั้งครรภ์แทนของผู้หญิงหมายถึงรัฐกำลังละเมิดสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ของผู้หญิง

ส่วนนักสตรีนิยมอีกแนวทางหนึ่งต่อต้านการรับจ้างตั้งครรภ์ข้ามชาติ เนื่องจากประเทศที่ร่ำรวยหลายประเทศออกกฎหมายห้ามไม่ให้มีธุรกิจรับจ้างตั้งครรภ์ ส่งผลให้ธุรกิจการรับจ้างตั้งครรภ์แทนข้ามชาติเฟื่องฟูในประเทศที่ยากจนกว่า คนที่อยากมีลูกต้องไปจ้างผู้หญิงยากจนในประเทศกำลังพัฒนา และยังไม่มียกกฎหมายห้ามเกี่ยวกับเรื่องนี้ตั้งครรภ์แทนตน ปัจจุบันประเทศไทยในเอเชียเป็นศูนย์กลางการตั้งครรภ์แทนเชิงพาณิชย์ข้ามชาติ ได้แก่ อินเดีย และไทย

นักสตรีนิยมกลุ่มนี้เห็นว่า การจ้างผู้หญิงยากจนมาตั้งครรภ์แทนผู้หญิงที่ร่ำรวยกว่า หรือตั้งครรภ์ให้คู่เกย์จากประเทศในโลกที่หนึ่ง อยู่ภายใต้ลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียม เป็นรูปแบบความสัมพันธ์ที่สะท้อนการเอาเปรียบเอาเปรียบผู้หญิงในโลกที่สาม มองว่าในธุรกิจของการตั้งครรภ์แทนผู้หญิงในประเทศยากจนเป็นเหยื่อการเอาเปรียบเอาเปรียบ เพราะเจตจำนงของการตั้งครรภ์ไม่ได้เป็นของผู้หญิงที่ตั้งครรภ์อย่างแท้จริงผู้หญิงที่ต้องรับจ้างตั้งครรภ์แทนต้องแบกรับความเสี่ยงด้านสุขภาพจากการตั้งครรภ์ทั้งหมดและอาจถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนในหลายด้าน

การโต้เถียงสาธารณะในเรื่องการตั้งครรภ์แทนในหลายสังคมรวมทั้งสังคมไทย แม้มุ่งเป้าหมายไปที่การพิทักษ์ปกป้องสิทธิมนุษยชนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่ประกอบด้วย 4 กลุ่มได้แก่ 1) เด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทน 2) ผู้ที่ต้องการมีลูก (สามีภรรยาที่มีบุตรยาก คนโสด เกย์) 3) ผู้หญิงที่รับตั้งครรภ์แทน และ 4) แพทย์ผู้ให้บริการ มักให้ความสำคัญต่อการปกป้องสิทธิของแต่ละกลุ่มไม่เท่าเทียมกัน นี่ยังไม่กล่าวถึงเหตุผลของกลุ่มบุคคลที่ต่อต้านการตั้งครรภ์แทนในทุกกรณีในนามของศาสนาหรือในนามผู้พิทักษ์ประโยชน์ของสาธารณะ

ในประเทศไทย การโต้เถียงสาธารณะเกี่ยวกับเรื่อง “การอุ้มบุญ” ให้น้ำหนักต่อการปกป้องคุ้มครองเด็กที่เกิดมาจากเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ เหนือกว่าการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงที่รับจ้างตั้งครรภ์แทน ตลอดจนถึงน้ำหนักกับสิทธิของคนโสด และสิทธิของคนรักเพศเดียวกันในการก่อตั้งครอบครัว ขณะนี้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำลังผลักดันกฎหมายที่จะทำให้การรับจ้างตั้งครรภ์แทนกลายเป็นเรื่องผิดกฎหมายให้ผ่านออกมาบังคับใช้

นักสตรีนิยมในประเทศไทยจำนวนหนึ่งมีความกังวลว่า ถ้าหากกฎหมายนี้ผ่านออกมา น่าจะส่งผลกระทบต่อสิทธิของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งสี่กลุ่มมากกว่าที่จะเกิดผลดี และอาจไม่ได้ช่วยให้การรับจ้างตั้งครรภ์แทนหมดไปจากสังคมไทย ช่วงนี้จึงเป็นช่วงที่คนในสังคมไทยต้องช่วยกันวิเคราะห์เรื่องนี้ไปให้สุดทาง ไม่ควรใช้แค่อารมณ์ ความรู้สึก และสามัญสำนึกง่ายๆ มาตัดสินใจในการกำหนดนโยบายสาธารณะที่สำคัญนี้

เกาหลีสูงวัย

ภาพผู้สูงอายุเกาหลีใต้ 5 คนนั่งรวมตัวที่ร้านอาหารแห่งหนึ่ง สิ่งเครื่องดื่มเย็นๆ อันโปรดปรานมาดื่มในช่วงเวลาอาหารกลางวัน แล้วเริ่มสนทนากันอย่างออกรสออกชาติ แม้จะฟังภาษาเกาหลีไม่รู้เรื่อง ก็เดาได้ไม่ยากว่า พวกเขาสนทนากันกับการพบปะพูดคุยกัน เมื่อผู้เขียนขอถ่ายภาพ เหล่าคุณลุงทั้งหลายก็ทำให้แปลกใจเพราะ ท่านถามเป็นภาษาอังกฤษว่า “Boy friend?” ทำเอาผู้เขียนตอบไม่ถูกเลยได้แต่ยิ้ม แล้วก็ตามด้วยคำถามว่า “How old?” (อายุเท่าไร) เลยตอบแบบเหมารวมเพื่ออวยพรให้ท่านอายุยืนยาวว่า อายุรวมกันทั้งหมดน่าจะ 500 ปี ทำให้คุณลุงหัวเราะและเริ่มพูดหยอกล้อกันเอง “You are 500 (years old)” (คุณ (คนเดียว) อายุ 500 ปี) นำเสียดายที่ไม่มีโอกาสได้พูดคุยต่อ ผู้สูงอายุอารมณ์ดี และพูดภาษาอังกฤษได้ในเมืองปูซานไม่ได้มีให้พบเห็นกันได้ทั่วไป (อย่างน้อยก็พบครั้งเดียวในระยะเวลา 2 สัปดาห์ที่ไม่เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ) เพราะคนทั่วไปไม่ใช้ภาษาอังกฤษสื่อสาร แม้แต่การสั่งอาหารที่ร้านอาหารในมหาวิทยาลัยแห่งชาติก็ทำได้ลำบาก เพราะรายการอาหารเป็นภาษาเกาหลีทั้งหมด หรือไปสั่งยาจากแพทย์ของคลินิกแห่งหนึ่งในปูซานก็ไม่มีภาษาอังกฤษแม้แต่ตัวเดียว คุณลุงเหล่านี้จึงทำให้ผู้เขียนสนใจว่าประชากรในประเทศเกาหลี โดยเฉพาะผู้สูงอายุ มีลักษณะเป็นอย่างไร

ภาพโดย: จงจิตต์ ฤทธิรงค์: 5 กันยายน 2557: ปูซาน: เกาหลีใต้

ประเทศเกาหลีใต้มีประชากร 50.4 ล้านคน จัดว่าเป็นประชากรสูงวัย เนื่องจากเกาหลีใต้มีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป ร้อยละ 12 ส่วนประเทศไทยมีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป ร้อยละ 10 ซึ่งเป็นสัดส่วนน้อยกว่าเกาหลีใต้เล็กน้อย คำนิยามที่ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.ปราโมทย์ ประสาทกุล ได้เคยบรรยายไว้หลายแห่ง และเขียนเป็นบทความไว้หลายฉบับ กล่าวว่า ประเทศที่มีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 7 จัดเป็นประชากรสูงวัย (Aged population) ถ้าประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป มีมากกว่าร้อยละ 14 จัดเป็นประชากรสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (Completed aged population) และ ถ้าประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20 จัดเป็นประชากรสูงวัยระดับสุดยอด (Super aged population) ดังนั้น เกาหลีใต้จึงจัดเป็นประชากรสูงวัย และกำลังเข้าสู่ประชากรสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในอีกไม่ช้า

การเปลี่ยนผ่านทางประชากรเข้าสู่สังคมสูงวัยมีปัจจัยกำหนดอยู่ 2 ประการคือ อัตราเจริญพันธุ์ลดลง และคนมีอายุยืนยาวขึ้น ปรากฏการณ์ทั้งสองอย่างนี้ต้องเกิดเป็นระยะเวลาสั้นพอที่จะทำให้ประชากรรุ่นถัดมามีสัดส่วนประชากรเยาว์วัยน้อยกว่าประชากรรุ่นที่เกิดก่อน

หลักฐานอย่างแรกที่สนับสนุนการเป็นประชากรสูงวัยของเกาหลีใต้ คือ การลดลงของอัตราเจริญพันธุ์รวม ที่ลดลงจาก 4.5 ในปี 1970 มาเป็น 1.2 ในปี 2013¹ ภายในระยะเวลา 43 ปี อัตราเจริญพันธุ์ลดลง 3.3 คนต่อผู้หญิงหนึ่งคน เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทยในช่วงระยะเวลาเดียวกัน อัตราเจริญพันธุ์ของประเทศ

ไทยลดลงจาก 5.6² มาเป็น 1.6³ หรือ อัตราเจริญพันธุ์ลดลง 4 คนต่อผู้หญิงหนึ่งคน จะเห็นได้ว่าในช่วงระยะเวลาเดียวกันนี้ อัตราเจริญพันธุ์ของประเทศไทยลดลงมากกว่าเกาหลีใต้เล็กน้อย

หลักฐานอีกอย่างที่ทำให้เกาหลีใต้กลายเป็นสังคมสูงวัย คือ อายุคาดเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้น อายุคาดเฉลี่ยของประชากรเกาหลีใต้เพิ่มจาก 61 ปี ในปี 1970 มาเป็น 81 ปี ในปี 2013 ภายในระยะเวลา 43 ปี ประชากรเกาหลีใต้มีอายุยืนยาวขึ้นถึง 20 ปี ส่วนประเทศไทย อายุคาดเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 60 ปี เป็น 75 ปี ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน ประชากรไทยมีอายุสั้นกว่าประชากรเกาหลี 6 ปี เห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงประชากรโดยปัจจัยทั้งสอง คือ อัตราเจริญพันธุ์รวมและอายุคาดเฉลี่ยของทั้งสองประเทศ เปลี่ยนไปในทิศทางเดียวกัน จึงเป็นไปได้ว่าประชากรของทั้งสองประเทศน่าจะดำเนินไปในแนวทางเดียวกันในอนาคต ที่กล่าวมานี้เป็นเบื้องหลังการสูงวัยของประชากร แต่ยังมีข้อสงสัยอยู่อีกประการว่า เหตุใดการสูงวัยของคุณลุงทั้ง 5 ท่านจึงไม่เป็นอุปสรรคต่อการพบปะสังสรรค์

การเดินทางออกจากบ้านด้วยตนเองของผู้สูงอายุ เป็นสิ่งที่บุตรหลานอดเป็นห่วงไม่ได้ เพราะสุขภาพที่เสื่อมถอย การเดินในระยะทางหลายร้อยเมตร หรือ การเดินขึ้นสะพานลอยที่สูงชัน ไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับผู้สูงอายุที่มีปัญหาสุขภาพ เช่น ข้อเข่าเสื่อม หรือ อากาศอ่อนแรง แต่สำหรับคุณลุงกลุ่มนี้ไม่น่าเป็นปัญหา เพราะสุขภาพกายและจิตดี อีกทั้งการข้ามถนนด้วยสะพานลอยที่สูงชันก็ไม่ใช่ปัญหา เพราะสะพานลอยมีลิฟต์บริการผู้สูงอายุและผู้ใช้รถเข็น ทำให้การเดินทางภายในชุมชนเมืองปูซาน ที่เป็นเมืองขนาดใหญ่ อันดับ 2 ของประเทศ รองจากโซล ไม่น่าจะเป็นเรื่องยากเท่ากับการเดินทางในกรุงเทพฯ ของผู้สูงอายุไทย

ปูซานเป็นเมืองท่าที่ใหญ่ที่สุดของเกาหลีใต้ การขนส่งสาธารณะใช้รถไฟใต้ดินที่มีเส้นทางเชื่อมโยงจากสนามบินมายังส่วนต่างๆ ของเมือง รถประจำทาง และรถแท็กซี่ การเดินทางด้วยรถไฟใต้ดินของผู้สูงอายุที่ยังสามารถเดินบนทางราบสามารถทำได้เพราะมีบันไดเลื่อนหรือลิฟต์บริการ อย่างน้อยก็ตามสถานีใหญ่ๆ ที่ผู้เขียนเคยใช้บริการ

การเปรียบเทียบลักษณะทางประชากรและบริการสาธารณะที่ได้พบเห็นของเกาหลีใต้และประเทศไทย ไม่ได้ประสงค์ชี้จุดด้อยตอกย้ำความลำบากที่ผู้สูงอายุไทยต้องเผชิญ แต่เพื่อการเตรียมพร้อมและปรับปรุงระบบขนส่งสาธารณะและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อช่วยผู้สูงอายุไทยให้มีชีวิตที่เป็นอิสระ สามารถเดินทางไปทำธุระพบปะเพื่อนได้ด้วยตนเอง รายงานการศึกษาโครงการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ⁴ พบว่าประเทศไทยผ่านการประเมินด้วยดัชนีที่เกี่ยวข้องกับนโยบายผู้สูงอายุร้อยละ 51 แต่ดัชนีสัดส่วนการปรากฏของสถานที่สาธารณะที่มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกอันได้แก่ ทางเดินบันไดและห้องสุขาในสถานที่ เช่น โรงพยาบาล สนามบิน สถานีขนส่งทางสรรพสินค้า สวนสาธารณะ ศาสนสถาน และตลาดสด ยังไม่ผ่านการประเมิน ประเทศไทยจึงยังมีข้อท้าทายอีกมากที่จะเตรียมการเพื่อเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในอีก 7 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2564) ความหวังที่จะเห็นผู้สูงอายุไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข สุขภาพกายและจิตดี คงไม่ใช่จินตนาการ หากมีการเตรียมพร้อมเพื่อรับการสูงวัยของประชากร และการสูงวัยของตัวผู้สูงอายุเอง

^{1,2} 2014 World Population Datasheet, Population Reference Bureau
³ สารประชากร มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2557
⁴ วิพรรณ ประจวบเหมาะ และคณะ. “รายงานการศึกษาโครงการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ” วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คิดคำนึง เมื่อปลายฝน ต้นหนาว ปี 2557

เวลาบ่ายแก่ๆ ของวันจันทร์ที่ 6 ตุลาคม 2557

ผมนั่งมองดูฟ้าที่มีเม็ดหิมะทางทิศเหนือ จากห้องทำงาน ชั้น 6 ของอาคาร “ประชาสังคมอุดมพัฒนา” ฝนคงจะตกหนักไม่ช้า สองสามวันมานี้ฝนตกหนักมากทุกวัน เหมือนกับจะล้างลาฤดูฝนที่ยืดเยื้อมากกว่า 6 เดือน ฟ้ามีดีครึ้มอย่างนี้ทำให้ใจหมองลงได้บ้างเหมือนกัน

ผมนั่งดูฝนกระหน่ำหนักจากหน้าต่างห้องทำงาน เดือนนี้ ตุลาคม เป็นเดือนแรกที่ผู้เกษียณอายุจากราชการและรัฐวิสาหกิจจะหยุดชีวิตการทำงานอันยาวนานนับสิบปี ต้องหยุดทำงานเพราะอายุครบหกสิบปีแล้ว ทั้งๆ ที่สรีระร่างกายของหลายคนยังคงแข็งแรง ไม่แก่ ใจยังพร้อมที่จะทำงานต่อไป มีเพียงตัวเลขอายุเท่านั้นที่เพิ่มขึ้นจนถึงเกณฑ์ เตี้ยวันนี้ สุขภาพอนามัยของคนไทยดีขึ้นมาก อายุหกสิบปีแล้วก็ยังมีโอกาสมีชีวิตอยู่ต่อไปอีกราว 22-23 ปีโดยเฉลี่ย หลายคนจะมีอายุถึง 90 ปี และจำนวนไม่น้อยจะมีอายุถึง 100 ปี ผมเชื่อกันที่อายุเกิน 65 ปีแล้วก็มีห้องทำงานให้นั่งดูฝน

ถ้านับเกณฑ์ 60 ปีเป็นอายุเกษียณ ผมก็เลยเกณฑ์มานานกว่า 6 ปี บางครั้ง รู้สึกไม่อยากจะเชื่อว่าตัวเองมีชีวิตยืนยาวมาถึงอายุนี้อายุที่เห็นเลข 70 อยู่ไม่ไกล เมื่อยังเป็นเด็ก และแม้แต่เมื่อยังเป็นหนุ่ม เห็นคนอายุ 60-70 ปี ก็ดูว่าแก่่มากจริงๆ แต่ทำไม เมื่อตัวเองมีอายุใกล้ 70 ปีเข้าจริงๆ กลับไม่รู้สึกรู้ว่าแก่ เพียงแต่รู้สึกว่ามีอายุมาก ผมยังมีสติพอที่จะรู้ว่าบัดนี้เรามีอายุสูงขึ้นจนอยู่ในช่วงปลายของชีวิตแล้ว

คิดถึงถ้วยเตี้ยเร็วชามละบาทที่รังสิต

เมื่อยังเป็นเด็ก ผมชอบฟังผู้เฒ่าผู้แก่คุยกัน หัวข้อสนทนาที่ผมได้ยินอยู่บ่อยๆ คือเรื่องในอดีต คุณตาชอบคุยให้ฟังถึงค่าเงินสมัยท่านยังเป็นหนุ่ม ถ้วยเตี้ยชามละห้าสตางค์สิบสตางค์ ข้าวเหนียวนละไม่กี่สิบบาท ในขณะที่ผมนั่งฟังอยู่นั้นเป็นเวลาก่อนกึ่งพุทธกาลสักสามสี่ปี ถ้วยเตี้ยชามละหกสลึง กาแฟแก้วละหนึ่งบาท โอเลี้ยงสองสลึง โคล่าที่ยังไม่เรียกว่าโค้ก เป๊ปซี่ที่ยังไม่มีแบบกระป๋อง น้ำชาสี่ เซเวนอัพที่ผมเข้าใจว่าน้ำอัดลมจำพวกนี้ทำมาจากต้นตะไคร้ ขวดละหนึ่งบาท ผมยังได้ใช้เหรียญห้าสตางค์ เหรียญสิบสตางค์ เหรียญยี่สิบสตางค์สิต้า

มีรูตรงกลาง เหรียญสลึง ยังไม่มีเหรียญบาท มีแต่ ธนบัตรที่เรียกว่าแบงค์บาท แบงค์สิบบ แบงค์ยี่สิบ และสูงสุดแค่แบงค์ร้อย

คงเพราะถ้วยเตี้ยชามละหกสลึงสมัยผมเรียนชั้นประถม กระมัง ที่ทำให้คุณปู่คุณตาสนุกกับการคุยย้อนอดีตไปเมื่อถ้วยเตี้ยชามละไม่กี่สตางค์เมื่อ 20-30 ปีก่อน ผมไม่แน่ใจว่าเรื่องราวในอดีตที่ผู้เฒ่าผู้แก่คุยกันอยู่ในช่วงเวลาใด แต่น่าจะเป็นเวลาก่อนปี 2470 เมื่อผมยังเป็นเด็ก มีหน่วยเงินหลายอย่างที่ไม่มีใครใช้กันอีกแล้ว เช่น เบี้ย โสฬส อัฏฐ ไพ เพ็อง หน่วยที่เรียกเป็นสตางค์คงนำมาใช้ในสมัยหลังๆ 100 สตางค์เป็นหนึ่งบาท ผมคุ้นกับเหรียญหนึ่งสตางค์ ที่เรียกว่า “สตางค์แดง” ที่มีรูตรงกลาง แม้ไม่เคยได้ใช้ แต่ก็เคยนำมาเล่นล้อต๊อก ราคาของเงินที่สูงขึ้นมากคงทำให้เหล่าผู้เฒ่าสนุกกับการคุยถึงอดีตสมัยเมื่อมีเงินเพียงหนึ่งซัง หรือ 80 บาทก็นับว่ามีแล้ว

ความรู้สึกของคุณตาตอนนั้นอาจเหมือนความรู้สึกของผมตอนนี้ที่เห็นราคาลินค้าของกินของใช้ที่เป็นอยู่แล้วก็นึกขำ ถ้วยเตี้ยราคาต่ำสุดชามละ 30 บาท ราคาสูงเท่านี้แต่ปริมาณเพียงแค่เอาตะเกียบคีบเข้าปากสองครั้งเท่านั้น ปริมาณพอๆ กับถ้วยเตี้ยเรือราคาชามละบาทใต้สะพานรังสิตที่ผมหนีโรงเรียนไปแข่งกันกินเมื่อ 53 ปีก่อน เตี้ยวันนี้ ถ้วยเตี้ยปกติก็ชามละ 30-40 บาท พิเศษ 50 บาท แต่ถ้าไปกินถ้วยเตี้ยเนื้อบางร้านที่ใช้เนื้อดีๆ ลังเกาเหลา ราคาที่สูงถึงชามละ 70-80 บาทนั่นทีเดียว

ดูราคาของกินอย่างอื่นบ้าง เตี้ยวันนี้ น้ำอัดลมขวดละ 12 บาท ขึ้นจากเมื่อผมเป็นเด็ก 12 เท่า กาแฟเย็นใสถ้วยกระดาษที่ใหญ่ขึ้น แต่ราคาก็เพิ่มขึ้นจากบาทเดียวเป็น 20 บาท แก้วกาแฟหรือแก้วโอเลี้ยงอย่างที่ผมเคยเห็นเมื่อยังเด็ก ไม่มีให้เห็นอีกแล้ว ขนมหวาน เช่นข้าวเหนียวหน้ากุ้ง หน้าปลาหน้าสังขยา แต่ก่อนห่อด้วยใบตอง กลัดเป็นห่อด้วยไม้กลัดราคาห่อละ 2 สลึงหรือ 50 สตางค์ เตี้ยวันนี้ใส่ถุงพลาสติกชุดละ 5 บาท ผมเคยกินลอดช่องน้ำกะทิที่ขายปานวางหาบขายที่ตลาดถ้วยเบ้อเร่อ ถ้วยละสลึงเดียว เตี้ยวันนี้ ลอดช่องราคาถ้วยละ 10-20 บาท

ผมจะไม่พูดถึงราคาลินค้าอย่างอื่นๆ พูดไปก็เป็นประเด็นเดียวกันว่า ราคาลินค้าทุกวันนี้กับในอดีตเมื่อครั้งศตวรรษก่อนแตกต่างกันมาก และความแตกต่างกันนี้ทำให้ผมรู้สึกสนุกเมื่อนึกถึงอดีต เมื่อนึกมาถึงตรงนี้ ผมก็รำพึงกับตัวเองว่า “โลกเราทุกวันนี้ แพงขึ้นมากจริงๆ”

คิดถึงทางรถยนต์ในอดีต: แคบแต่คล่อง

อีกเรื่องหนึ่งที่ผมชอบฟังผู้เฒ่าผู้แก่คุยกันเมื่อตอนเด็กๆ คือเรื่องความเจริญของบ้านเมือง บ้านผมเป็นบ้านนอก แม้จะห่างจากกรุงเทพฯ ไม่ถึง 100 กิโลเมตร แต่เมื่อผมยังเป็นเด็กกรุงเทพฯ ก็ดูห่างไกลเสียเหลือเกิน

คุณตาเล่าเรื่องการเดินทางเข้ากรุงเทพฯ โดยทางเรือ จาก ตำบลที่ผมอยู่ใช้เรือแจวมาทางคลองสำโรงก็ได้ หรือจะออกทะเลที่ปากน้ำบางปะกง แล้วเลี้ยวขวาเลียบชายฝั่งมาเข้าแม่น้ำเจ้าพระยาที่ปากน้ำ สมุทรปราการ แล่นมาถึงกรุงเทพฯ เลยก็ได้ จำได้คลับคล้ายคล้ายคล้ายว่าคุณตาบอกใช้เวลาเป็นวันกว่าจะถึงกรุงเทพฯ

เส้นทางคลองสำโรงนี้ เมื่อร้อยกว่าปีก่อนท่านสุนทรภู่เคยใช้เดินทางมาเยี่ยมพ่อที่เมืองแกลง ท่านล่องเรือมาตามคลองสำโรง ผ่านบางพลี บางบ่อ บางสมิคร บางวัว มาออกแม่น้ำบางปะกงที่ปากคลองที่ใกล้ๆ กับบ้านผมเอง

ในขณะที่นั่งฟังคุณตาคูยเรื่องการเดินทางสมัยเมื่อท่านยังเป็นหนุ่มที่ต้องอาศัยเรือและเกวียนเป็นพาหนะหลัก ผมเดินทางเข้ากรุงเทพฯ ด้วยรถโดยสารได้แล้ว โดยมาตามถนนสุขุมวิท ผ่านคลองด่าน บางซึ้ง ปากน้ำ (สมุทรปราการ) สำโรง บางนา และพระโขนง ถนนสุขุมวิทตอนนั้นยังเป็นถนนสองเลน กว้างเพียงให้รถสวนไปมา ถึงแม่ถนนจะแคบ และรถไม่ได้วิ่งเร็วนัก แต่สมัยนั้นรถยังน้อย การจราจรไม่ติดขัด จึงใช้เวลาเดินทางราวสองชั่วโมง

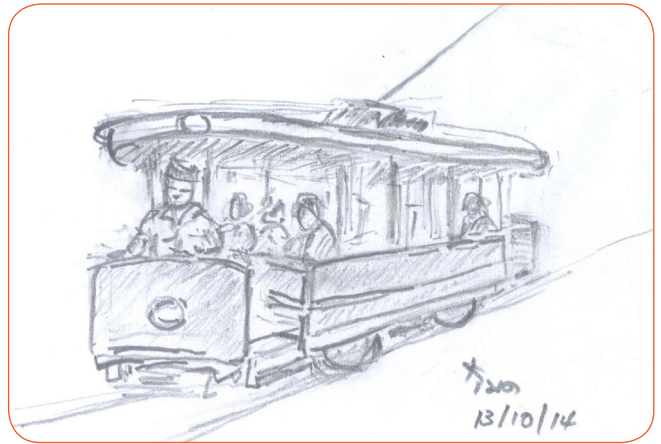
ทกลีบปีผ่านไป บ้านนอกของผมเหมือนจะกลายเป็นชานเมืองกรุงเทพฯ ไปแล้ว ถนนบางนา-ตราด ช่วยให้ไม่ต้องอ้อมไปทางปากน้ำ หลายบ้านหลายตำบล เช่น บางพลี บางบ่อ บางวัว ที่เคยเข้าถึงได้เฉพาะทางน้ำ เดี่ยวนี้มีถนนกว้างนับสิบเลนผ่าน แถมทำเป็นทางยกระดับผ่านตลอดเลยไปถึงชลบุรีอีกด้วย แล้วยังมีมอเตอร์เวย์ตัดผ่านใกล้บ้าน ถนนหนทางสร้างเพิ่มขึ้นมากมายเป็นเครือข่ายอย่างกับใยแมงมุมไม่น่าเชื่อว่าเดี่ยวนั้นคนแถวบ้านผม เข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ โดยเดินทางแบบไปเข้าเย็นกลับได้อย่างสบาย

เคยนั่งรถรางไปโรงเรียน

ผมเข้ามาอยู่กรุงเทพฯ เมื่อปี 2503 ทำลิปสีปีมาแล้ว ผมมีโอกาสนั่งรถรางไปโรงเรียน ต้นทางอยู่ตรงสะพานเฉลิมโลก ประตูน้ำ รถรางแล่นไปทางสี่แยกราชประสงค์ เลี้ยวขวาไปตามถนนพระรามหนึ่ง ผ่านกรมตำรวจ วัดปทุมวนาราม ผ่านสนามศุภชลาศัย ตลาดเจริญผล แล้วไปสุดทางที่เชิงสะพานกษัตริย์ศึกฝั่งที่ข้ามคลองผดุงกรุงเกษมไปแล้ว

รถรางมีโบกี้เดี่ยวแต่แบ่งที่นั่งออกเป็นสองส่วน ชั้นหนึ่งอยู่ส่วนหน้า มีเบาะรองที่นั่งไม้เป็นแถวยาวติดต่อกันตามแนวสองข้างของโบกี้ หันหน้าเข้าหากัน ที่นั่งชั้นหนึ่งกับชั้นสองแบ่งกัน

ตรงกลางโบกี้ด้วยฉากลูกกรงไม้ที่กั้นเฉพาะที่นั่ง ค่าโดยสารชั้นหนึ่งสลึงเดียว ค่าโดยสารชั้นสองที่นั่งไม้แข็งไม่มีเบาะนุ่มรองนั่งเพียงลิบสตางค์

รถรางวิ่งไปตามรางโดยใช้ไฟฟ้าจากสายไฟที่พาดเหนือรางรถ ผมคิดถึงเสียง แก๊ง แก๊ง แก๊ง ที่พนักงานขับรถรางสั้นระฆังให้เกิดเสียงสัญญาณเหมือนจะบอกว่า “มาแล้ว มาแล้ว กรุณาหลีกเลี่ยงให้ทางรถรางด้วยครับ”

รถรางไม่ต้องกลับลำเพราะทั้งสองด้านสามารถเป็นหัวเป็นท้ายรถได้เหมือนกัน เมื่อสุดทางจะวิ่งย้อนกลับ คนขับเพียงสลับมาขับอีกด้านหนึ่ง ท้ายรถขามาก็กลายเป็นหัวรถขากลับทันที พนักงานเก็บค่าโดยสารทำหน้าที่ย้ายเบาะรองนั่งมาไว้ส่วนหน้าเพื่อให้เป็นที่นั่งชั้นหนึ่ง ได้ราคาค่าเบาะเพิ่มอีกเท่าตัว ค่าโดยสารรถรางสำหรับนักเรียนยิ่งถูกลงไปอีกถ้าซื้อคูปองนักเรียน หนึ่งเล่มร้อยไปเพียง 5 บาทเท่ากับราคาใบละ 5 สตางค์ ถ้าอยากนั่งชั้นหนึ่งก็ใช้คูปอง 2 ใบ

ผมนึกสงสารตัวเองเมื่อนึกถึงเหตุการณ์วันหนึ่ง วันที่ผมไม่มีเงินเหลือติดกระเป๋าเลยแม้แต่สลึงเดียว คูปองรถรางก็หมดไปหลายวันแล้ว ผมต้องเดินจากยศเสกลับบ้านที่ประตูน้ำ เดินไปก็มองดูรถรางผ่านไปอย่างวังเวงใจ คูปองรถรางใบละ 5 สตางค์เราก็ไม่มีจริงๆ หรือ ไ้อ้...ชะตาชีวิต

ผมมีเรื่องในอดีตให้คิดถึงอีกมากมาย เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงทกลีบกว่าปีของชีวิตเป็นเรื่องมากพอที่ผมจะคิดถึงไปตลอดชีวิตที่เหลืออยู่ คำกล่าวที่ว่า “คนแก่ชอบเล่าความหลัง” เห็นจะจริง แต่... ตอนนี้ผมยังไม่แก่เนี่ยา.

ศ.ดร.ปราโมทย์ ประสาทกุล
ร้องเพลง “ทุกข์หวานใจ”

โดยมี
ศ.ดร.อภิชาติ จำรัสฤทธิ์รงค์
เล่นกีตาร์
รับชมได้ที่
youtube พทุกข์หวานใจ

รางวัลล้อเลียน

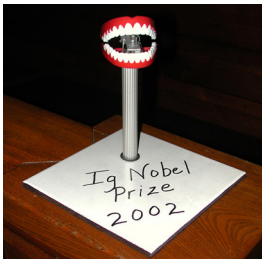
รางวัลอิกโนเบลเป็นรางวัลที่ล้อเลียนรางวัลจริง คือ รางวัลโนเบล (Nobel Prize) ที่จัดตั้งโดย Alfred Nobel นักประดิษฐ์ชาวสวีเดน ในปี ค.ศ. 1895 มีรางวัล 4 รางวัลคือ สาขาฟิสิกส์ สาขาเคมี สาขาสรีรวิทยาหรือแพทยศาสตร์ และสาขาวรรณคดี ต่อมาในปี ค.ศ. 1901 ได้เพิ่มรางวัลสาขาสันติภาพขึ้นอีก 1 รางวัล สำหรับรางวัลสาขาเศรษฐศาสตร์เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1969

ผู้ได้รับรางวัลโนเบลจะได้รับเหรียญรางวัลโนเบล (เหรียญทองคำมูลค่าประมาณ 1 หมื่นดอลลาร์สหรัฐ (ดูรูป 1) ประกาศนียบัตร และเงินรางวัลประมาณ 1.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ รางวัลโนเบลจะทยอยประกาศชื่อผู้ได้รับรางวัลของแต่ละสาขาในเดือนตุลาคม และจะมีพิธีมอบรางวัลในวันที่ 10 ธันวาคม ซึ่งเป็นวันที่ Alfred Nobel เสียชีวิต

รูป 1

ส่วนรางวัลอิกโนเบล (Ig Nobel Prize) จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1991 โดย Marc Abrahams บรรณาธิการนิตยสารจดหมายเหตุการณ์ที่น่าจะเป็นไปได้ (Annals of Improbable Research) เพื่อมอบให้กับงานวิจัยที่ทำให้ขำก่อนแล้วจึงได้คิด ในแต่ละปีจะมีผู้รับรางวัลในสาขาต่างๆ 10 รางวัล และเปลี่ยนแปลงในแต่ละปี

รูป 2

ผู้ได้รับรางวัลอิกโนเบลจะได้รับของที่ระลึก ไม่มีมูลค่าเป็นเงิน แตกต่างกันไปในแต่ละปี (ดูรูป 2 3 และ 4) พร้อมใบประกาศนียบัตร 1 แผ่น ที่แจ้งว่าเป็นผู้ได้รับรางวัลอิกโนเบล และได้รับเชิญให้มารับรางวัลในเดือนกันยายน โดยต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง

รางวัลอิกโนเบลปีนี้ เป็นครั้งที่ 24 มีผู้ได้รับรางวัล ดังนี้

สาขาฟิสิกส์ มอบให้แก่ นักวิจัยญี่ปุ่น (Kiyoshi Mabuchi, Kensei Tanaka, Daichi Uchijima และ Rina Sakai) ที่ศึกษา

วิจัยเกี่ยวกับ แรงเสียดทานระหว่างรองเท้ากับเปลือกกล้วย และระหว่างเปลือกกล้วยกับพื้น ในขณะที่คนกำลังเหยียบเปลือกกล้วยที่ตกอยู่บนพื้น

รูป 4

สาขาประสาทวิทยาศาสตร์ (Neuroscience) มอบให้แก่ นักวิจัยจากประเทศจีนและแคนาดา (Jiangang Liu, Jun Li, Lu Feng, Ling Li, Jie Tian และ Kang Lee) ที่ร่วมทำวิจัยเพื่อจะรู้ว่า เกิดอะไรขึ้นในสมองของคน ที่เห็นหน้าพระเยซูบนแผ่นขนมปังปัง

สาขาจิตวิทยา มอบให้แก่ นักวิจัยจากประเทศออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา (Peter K. Jonason, Amy Jones และ Minna Lyons) ที่ได้รายงาน ว่า คนนอนดึก (ตื่นสาย) เป็นประจำ โดยเฉลี่ยแล้ว มีความโน้มเอียงที่จะชื่นชมตนเอง ถูกชักจูงได้ง่าย และมีอาการทางจิต มากกว่าคนที่ตื่นเช้า (นอนหัวค่ำ) เป็นปกติ

สาขาสถาปัตยกรรม มอบให้แก่ นักวิจัยจากประเทศสาธารณรัฐเช็ก ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และอินเดีย (Jaroslav Flegr, Jan Havlicek, Jitka Hanusova-Lindova, David Hanauer, Naren Ramakrishnan และ Lisa Seyfried) ที่ศึกษาว่า คนเลี้ยงแมวจะเป็นโรคจิตหรือเปล่า

สาขาชีววิทยา มอบให้แก่ นักวิจัยจากประเทศสาธารณรัฐเช็ก เยอรมัน และแซมเบีย (Vlastimil Hart, Petra Novakova, Erich Pascal Malkemper, Sabine Begall, Vladimir Hanzal, Milos Jezek, Tomas Kusta, Veronika Nemcova, Jana Adamkova, Katerina Benediktova, Jaroslav Cerveny และ Hynek Burda) ในผลงานวิจัยที่สรุปว่า ก่อนที่สุนัขจะถ่ายหนักหรือถ่ายเบา สุนัขจะพยายามหันตัวให้ได้มุมกับสนามแม่เหล็กโลก

สาขาศิลปะ มอบให้แก่ นักวิจัยชาวอิตาลี (Marina de Tommaso, Michele Sardaro และ Paolo Livrea) ที่ร่วมกันศึกษา ความเจ็บสัมผัสของคนที่ถูกยิงด้วยลำแสงเลเซอร์บนมือ ในขณะที่ดูภาพเขียนน่าเกลียด กับขณะที่ดูภาพเขียนสวยงาม

สาขาเศรษฐศาสตร์ มอบให้กับสำนักงานสถิติแห่งชาติ ของประเทศอิตาลี ที่ได้รวบรวมรายได้จากการขายบริการทางเพศ ขายยาเสพติด ขนของหนีภาษี และกิจกรรมทางการเงินที่ผิดกฎหมายต่างๆ เข้าเป็นรายได้ประชาชาติ

สาขาการแพทย์ มอบให้แก่ หมอจากประเทศสหรัฐอเมริกาและอินเดีย (Ian Humphreys, Sonal Saraiya, Walter Belenky และ James Dworkin) สำหรับวิธีรักษาอาการเลือดกำเดาเรื้อรัง โดยการอุดรูจมูกคนไข้ด้วยหมูเค็ม

สาขาอาร์กติกศาสตร์ (Arctic Science) มอบให้กับนักวิจัยสังกัดประเทศนอร์เวย์ เยอรมัน สหรัฐอเมริกา และแคนาดา (Eigil Reimers และ Sindre Eftestol) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปฏิกริยาของกวางเรนเดียร์ เมื่อเห็นคนพรางตัวเป็นหมิวัวโลก

สาขาโภชนาการ มอบให้แก่ นักวิจัยชาวสเปน (Raquel Rubio, Anna Jofre, Belen Martin, Teresa Aymerich และ Margarita Garriga) สำหรับการศึกษาเรื่อง “คุณสมบัตินี้ของแบคทีเรียกรดแลคติกจากอุจจาระเด็กทารก กับศักยภาพที่ใช้เป็นสารเริ่มต้นเพื่อหมักไส้กรอก”

รางวัลอิกโนเบล: รางวัลสำหรับงานวิจัย “ที่ทำให้หัวเราะก่อนคิด”

รูป 3

อาชีพยอดฮิต ของผู้สูงอายุต่างแดน

หากใครเคยมีโอกาสไปเดินช้อปปิ้งตามห้างหรือร้านค้า ในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ หรือญี่ปุ่น สิ่งหนึ่งที่หลายคนอาจสังเกตเห็นคือพนักงานของห้างหลายท่านเป็นผู้สูงอายุ ตั้งแต่เดินเข้าห้างก็จะมีพนักงานสูงอายุมาต้อนรับด้วยใบหน้ายิ้มแย้มพร้อมยื่นตะกร้าให้สำหรับการจับจ่ายใช้สอย เมื่อเข้าไปในห้าง อาจพบเห็นพนักงานสูงวัยกำลังสาธิตสินค้า นำเข้าใหม่ให้กับกลุ่มนักช้อป จนกระทั่งเราเลือกซื้อสินค้าเสร็จพร้อมที่จะชำระค่าสินค้า พนักงานแคชเชียร์ที่ทำหน้าที่คิดเงินก็อาจเป็นผู้สูงอายุเช่นเดียวกัน

การมีพนักงานสูงวัยตามห้าง เป็นที่คุ้นตาของคนทั่วไปในต่างแดน โดยเฉพาะในห้างซูเปอร์มาร์เก็ต เช่น วอลมาร์ท หรือโฮมโปร ที่มีอย่างแพร่หลายในโลกตะวันตก หรือแม้แต่ในญี่ปุ่น เราก็สามารถพบเห็นพนักงานสูงอายุได้ตามห้างสรรพสินค้าหรือร้านสะดวกซื้อ คอยทำหน้าที่บริการต้อนรับและอำนวยความสะดวกให้กับลูกค้า

การเป็นพนักงานขายในห้างและร้านค้า ถือเป็นอาชีพยอดนิยมของผู้สูงอายุในต่างประเทศ จากการสำรวจอาชีพการทำงานของผู้สูงอายุวัย 65 ปีขึ้นไปในสหรัฐอเมริกา พบว่าอาชีพพนักงานขายในร้านขายปลีกเป็นอาชีพที่มีผู้สูงอายุทำมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง โดยมีอาชีพเกษตรกรรองลงมาเป็นอันดับสอง และการเป็นผู้จัดการพนักงานขายในร้านขายปลีกเป็นอันดับที่สาม

สาเหตุสำคัญที่อาชีพพนักงานขายในห้างและร้านค้าได้รับความนิยมในบรรดาผู้สูงอายุต่างแดน คือการทำงานเหล่านี้สามารถทำเป็นพาร์ทไทม์ได้ ผู้สูงอายุไม่จำเป็นต้องทำงานเต็มเวลา สามารถเลือกเวลาทำงานที่ยืดหยุ่น ให้เหมาะสมกับความต้องการของตนเอง เช่น อาจทำเพียงวันละไม่กี่ชั่วโมง และในหนึ่งสัปดาห์อาจเลือกทำเพียงไม่กี่วัน เช่นในประเทศญี่ปุ่น ผู้สูงอายุสามารถเลือกทำงานในร้านสะดวกซื้อที่อยู่ใกล้บ้าน และสามารถเลือกทำงานเป็นกะสั้นๆ วันละไม่กี่ชั่วโมง

สำหรับประเทศไทย โอกาสที่ผู้สูงอายุจะได้ทำงานเป็นพนักงานขายในห้างหรือร้านสะดวกซื้อเช่นนี้ยังมีไม่มาก เหตุผลคือห้างหรือร้านค้าขนาดใหญ่ในประเทศไทยยังไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้มาร่วมงานแม้ว่าภาค

เอกชนในประเทศไทยจะไม่ได้มีกฎหมายกำหนดอายุบังคับเกษียณอย่างเช่นคนทำงานในภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ แต่โดยมากธุรกิจภาคเอกชน มักกำหนดอายุเกษียณในสัญญาว่าจ้าง เช่น เมื่อครบ 55 ปีบริบูรณ์จะหมดสัญญาจ้าง จึงทำให้ผู้สูงอายุในประเทศไทยไม่ได้รับโอกาสในการทำงานในธุรกิจเหล่านี้เท่าที่ควร

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าในปัจจุบันจะเริ่มมีห้างซูเปอร์มาร์เก็ตบางแห่งในประเทศไทยที่มีนโยบายจ้างงานผู้สูงอายุแต่ห้างเหล่านี้กลับไม่ได้รับการตอบรับที่ดีอย่างเช่นในต่างประเทศ อุปสรรคสำคัญอยู่ที่ลูกหลานของผู้สูงอายุ ที่ไม่อนุญาตให้ญาติผู้ใหญ่ของตนทำงานลักษณะนี้ เนื่องจากมองว่างานเช่นนี้ต้องเหนื่อย ต้องใช้แรงงาน ต้องยืนนานๆ ที่สำคัญคือ คิดว่างานลักษณะนี้เป็นงานที่ไม่สมเกียรติ สมศักดิ์ศรี จึงไม่สมควรทำงานเช่นนี้

แน่นอนว่าบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละประเทศไม่เหมือนกัน การให้ผู้สูงอายุเป็นพนักงานขายในห้างอาจยังไม่เหมาะสำหรับสังคมไทยในปัจจุบัน และหากห้างใดจ้างผู้สูงอายุมาเป็นพนักงาน อาจกลายเป็นส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของห้างก็ได้ นั่นเป็นเพราะวัฒนธรรมไทย มองผู้สูงอายุในสถานะและบทบาทที่แตกต่างกับคนกลุ่มวัยอื่น สังคมไทยมีความเคารพต่อผู้สูงอายุมากกว่า ผู้สูงอายุจึงอยู่ในสถานะที่ควรได้รับการยกย่อง ดังนั้น การทำงานที่ไม่สมศักดิ์ศรีจึงเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม แต่ในขณะเดียวกัน ยังคงมีบางส่วนของสังคมไทยที่มองว่าผู้สูงอายุเป็นวัยที่ควรลดบทบาททางสังคมลง ไม่ควรทำงานและควรอยู่กับบ้าน จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความรู้และทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี พ.ศ. 2554 พบว่า คนไทยประมาณ 1 ใน 3 เห็นว่าผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปควรหยุดทำงานโดยสิ้นเชิงไม่ว่างานนั้นจะเป็นงานอะไรก็ตาม

การสำรวจนี้สะท้อนให้เห็นมุมมองของสังคมไทยต่อบทบาทผู้สูงอายุในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ในอนาคตเมื่อผู้สูงอายุไทยมีอายุที่ยืนยาวขึ้น และมีสุขภาพแข็งแรง ทัศนคติของสังคมต่อบทบาทผู้สูงอายุจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนตามไปด้วย หากผู้สูงอายุมีความต้องการที่จะทำงาน สังคมไทยควรเปิดโอกาสในการทำงานให้ผู้สูงอายุเช่นคนกลุ่มอื่น ไม่ว่าจะเป็นการปรับเปลี่ยนกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ ไปจนกระทั่งการปรับเปลี่ยนทัศนคติของสังคม เพื่อให้ผู้สูงอายุมีบทบาทและสถานะที่เป็นพลังที่มีคุณค่าของประเทศชาติต่อไป

อ้างอิง: <http://money.usnews.com/money/blogs/planning-to-retain/2008/06/04/the-10-most-common-jobs-for-older-workers>

ภัยใกล้ตัว...รังสีจากโทรศัพท์มือถือ

ปัจจุบันโทรศัพท์มือถือเป็นอีกสิ่งจำเป็นในการใช้ชีวิต แต่การใช้โทรศัพท์มือถืออาจส่งผลต่อสุขภาพ เพราะ ขณะใช้ต้องอยู่ติดกับผิวหนัง หู และสมอง ทำให้เนื้อเยื่ออวัยวะมีโอกาสได้รับรังสีสูงขึ้น รังสีจากโทรศัพท์มือถือ เป็นรังสีคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า ประเภทนั้น ไอออนไนซ์ เรียกว่า รังสีเรดิโอฟริควเอนซี หรือ เรียกย่อว่า รังสีอาร์เอฟ การได้รับรังสีนี้อย่างต่อเนื่องเป็นเวลาหลายปี เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดเนื้องอก หรือมะเร็งกับเนื้อเยื่อของอวัยวะที่แนบชิดกับการใช้โทรศัพท์ เช่น เนื้องอกของประสาทหู ประสาทตา สมอง ลูกตา และต่อมน้ำลายบริเวณหน้าหู (ต่อมน้ำลายพาโรติด) ลูกตาเกิดต่อกระจก

ปัจจุบัน ยังไม่มีการศึกษายืนยันว่า การได้รับรังสีจากโทรศัพท์มือถือทำให้เกิดเนื้องอก มะเร็ง หรือต่อกระจกได้จริงหรือไม่ ขณะนี้กำลังมีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้คำตอบที่แน่ชัด และมีรายงานว่า เมื่อใช้โทรศัพท์มือถือบ่อยนานๆ บางคนอาจมีอาการปวดศีรษะ มึนงง เวียนศีรษะ เพลีย นอนไม่หลับ หรือ ใจสั่น การศึกษายังไม่สามารถระบุได้ว่า อาการต่างๆ เหล่านี้ เป็นอาการเกิดจากรังสีจากโทรศัพท์มือถือ หรือจากภาวะด้านจิตใจ ความกลัว ความกังวล หรือเครียดจากการใช้โทรศัพท์มือถือ อย่างไรก็ตาม องค์การระหว่างประเทศด้านโรคมะเร็งที่เรียกย่อๆ ว่า ไออาร์ซี หรือ ไอเออาร์ซี (IARC หรือ International Agency for Research on Cancer) เป็นองค์กรภายใต้การกำกับขององค์การอนามัยโลก ได้ประชุมหารือและประกาศในวันที่ 31 พฤษภาคม 2544 ให้รังสีอาร์เอฟ (รังสีชนิดเดียวกับที่เกิดจากโทรศัพท์มือถือ) จัดอยู่ในกลุ่มสารที่อาจก่อให้เกิดมะเร็งได้

องค์กรต่างๆ มีคำแนะนำในการใช้โทรศัพท์มือถือ เพื่อลดปริมาณรังสีที่จะได้รับจากการใช้โทรศัพท์มือถือ ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ สรุปที่สำคัญได้ดังนี้

- เด็ก และผู้ที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ควรใช้โทรศัพท์มือถือ เมื่อมีความจำเป็น หรือในภาวะฉุกเฉิน และควรใช้เวลาในการพูดแต่ละครั้งให้สั้นที่สุด
- ควรใช้มือถือให้น้อยที่สุด หรือใช้โทรศัพท์มือถือสื่อสารด้วยวิธีการอื่นแทน เช่น การส่งข้อความ หรือ ใช้โทรศัพท์บ้าน
- ลดการสัมผัสโดยตรงกับโทรศัพท์มือถือในขณะที่เปิดเครื่อง (โดยเฉพาะในเด็ก) โดยการใช้เครื่องช่วยฟังชนิดต่างๆ จะช่วยลดปริมาณรังสีที่ได้รับลงมาก ดังนั้น ยิ่งอยู่ห่างจากต้นกำเนิดรังสี (ตัวเครื่อง ในขณะที่เปิดเครื่องใช้งาน) ยิ่งได้รับรังสีน้อยลง
- อย่าเปิดเครื่องไว้ใกล้ตัว เพราะเมื่อเปิดเครื่องจะมีรังสี ถึงแม้จะมีน้อยกว่าในขณะที่พูด
- หลีกเลี่ยงการใช้โทรศัพท์มือถือในรถ เพราะในรถมีเนื้อที่จำกัด และมีส่วนประกอบของโลหะซึ่งทำให้เกิดการสะท้อนของรังสีได้สูง เป็นการเพิ่มปริมาณรังสีให้ร่างกายได้รับสูงขึ้น
- เลือกซื้อโทรศัพท์มือถือยี่ห้อได้มาตรฐาน เพราะในกระบวนการผลิต เครื่องที่ได้มาตรฐานจะอยู่ในการควบคุมความปลอดภัยด้านการแผ่รังสีขณะใช้งาน จากหน่วยงานของประเทศผู้ผลิต

ที่มา: พวงทอง ไกรพิบูลย์. “รังสีจากโทรศัพท์มือถือ (Cell phone radiation)” [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://haamor.com/th/รังสีจากโทรศัพท์มือถือ> (10 พฤศจิกายน 2557)

ผ่านพ้นไปด้วยความสำเร็จอย่างยิ่ง สำหรับการประชุมเพื่อวิพากษ์งานวิจัยเรื่อง “การศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนงานคลังปัญญาผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ” ที่จัดในวันศุกร์ที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2557 ณ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ผู้สูงอายุในชมรมคลังปัญญาผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุที่เป็นครุภูมิปัญญา ผู้แทนจากสำนักส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ (สท.) ผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการ และผู้สื่อข่าว จำนวน 110 คน

การจัดงานนี้ มีความสำคัญและเหมาะสมกับสถานการณ์และประเด็นท้าทายทางนโยบายของสังคมไทยที่กำลังอยู่ในช่วงการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เพราะมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้แทนหน่วยงานและผู้สูงอายุได้ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานชมรมคลังปัญญาผู้สูงอายุ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะสำหรับพัฒนามาตรฐานชมรมคลังปัญญาผู้สูงอายุจังหวัด เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการดำเนินงานชมรมคลังปัญญาผู้สูงอายุให้เกิดผลสำเร็จในระดับผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม

บริเวณงานมีการออกร้านจำหน่ายสินค้าจากฝีมือการผลิตของกลุ่มผู้สูงอายุจากจังหวัดต่างๆ พร้อมชมการสาธิตวิธีทำขนมไทย เพื่อดูต้นทุนสินค้าที่ผลิตโดยภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ นับเป็นการประชุมที่มีผู้ให้ความสนใจดูต้นทุนผลิตภัณฑ์ของผู้สูงอายุอย่างมาก

เสวนาได้ชายคาประชากร

จัดเป็นประจำทุกวันพุธ เวลา 12.30-13.30 น. ณ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม สนใจกำหนดการเสวนาแต่ละเดือน ดูที่ www.ipsr.mahidol.ac.th

“ประสบการณ์การไปนำเสนองาน ณ ประเทศสวีเดน” โดย *ธีรพงศ์ สกุศลศรี*, 1 ต.ค. 57

“เรื่องจริงของชีวิตผู้ต้องขังหญิง ภาค 1: ผู้ต้องขังหญิงล้นคุก” โดย *กุลภา วจนสาร*, 8 ต.ค. 57

“Human Trafficking and Health Research: Study Design and Reflections on Fieldwork” โดย *Nicola Pocock*, Ph.D. Candidate, Gender Violence and Health Centre, London School of Hygiene and Tropical Medicine, UK & Visiting student, IPSR, Mahidol University, 15 ต.ค. 57

“Internal Migration and Financing Availability: Evidence from Thailand” โดย *Cecilia Poggi*, University of Sussex, Department of Economics, University of Sussex, United Kingdom, 12 พ.ย. 57

“Research Experience in Newcastle University Institute for Ageing, Newcastle University, UK” โดย *Benjawan Apinonkul*, 19 พ.ย. 57

“Migration, the Unrest, and Gender in the Three Southernmost Provinces of Thailand” โดย *Aree Jampaklay, Kathleen Ford and Aphichat Chamratrithong*, 26 พ.ย. 57

ฉบับนี้ชวนอ่านขอแนะนำ รายงานวิจัย เรื่อง ผลกระทบจากนโยบายควบคุม การบริโภคยาสูบในประเทศไทย กลุ่มผู้สูบบุหรี่ รอบที่ 6 โดย รศ.ดร.อารี จำปาภลาย และคณะ

ในเล่มนี้ผู้อ่านจะได้พบกับผลงานวิจัย จากการสำรวจรอบที่ 6 เก็บข้อมูลในปี 2555 เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย International Tobacco Control: SEA (Thailand) ที่ดำเนินการใน 22 ประเทศทั่วโลก งานวิจัยนี้เป็นการสำรวจระดับ ประเทศ และเป็นการวิจัยระยะยาว ที่เก็บ ข้อมูลตั้งแต่ปี 2548 ติดตามกลุ่มตัวอย่างเดิมและกลุ่มตัวอย่างใหม่ เพิ่มเติม รายงานได้นำเสนอพฤติกรรม การสูบบุหรี่และการเลิกสูบบุหรี่ ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการสูบบุหรี่และผลกระทบของการสูบบุหรี่ต่อสุขภาพ การรับรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับการรณรงค์ต่อต้าน การสูบบุหรี่ และเปรียบเทียบผลการสำรวจทั้ง 6 รอบ ให้เห็นแนวโน้ม ความต่อเนื่องและความเปลี่ยนแปลง

สนใจติดต่อขอรับได้ที่ โครงการเผยแพร่ข่าวสารและการศึกษาด้านประชากร สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170 โทร. 02 4410201-4 ต่อ 100 หรือ download ทางเว็บไซต์ <http://www.ipsr.mahidol.ac.th/ipsrbeta/th/BookReport.aspx>

Blue Zones พื้นที่สีฟ้าแห่งอายุร้อยปี

Blue Zones หรือ พื้นที่สีฟ้า เป็นคำที่เรียกสถานที่ในโลกที่มีคนที่ มีอายุยืนยาวและมีสุขภาพดีกว่าที่อื่นอาศัยอยู่ พื้นที่สีฟ้าเหล่านี้มีผู้สูงอายุ ที่มีอายุ 90 ปี หรือ 100 ปีขึ้นไปอาศัยอยู่เป็นปกติโดยปราศจากการ ไข้หรือความพิการ

พื้นที่สีฟ้าประกอบด้วย 5 พื้นที่ ได้แก่ 1) เกาะซาร์ดิเนีย ประเทศ อิตาลี 2) เกาะโอกินาวา ประเทศญี่ปุ่น 3) โลมา ลินดา แคลิฟอร์เนียใต้ ประเทศสหรัฐอเมริกา 4) ประเทศคอซตาริกา และ 5) เกาะอิคาเรีย ประเทศกรีซ พื้นที่ทั้ง 5 แห่งได้รับการนิยามว่าเป็นพื้นที่สีฟ้า จากการ วิจัยเชิงสำรวจของนายแดน บุทเนอร์ นักเขียนแห่งนิตยสาร เนชั่นแนลจีโอกราฟิกและ ทีมงาน เพื่อหาคำตอบจากคนที่ มีอายุยืนยาวที่สุดจากพื้นที่สีฟ้า ทั้ง 5 แห่ง ว่า มีปัจจัยอะไรบ้าง ที่ทำให้คนอายุยืนยาว และ แนวทางปฏิบัติที่เป็นเคล็ดลับ ทำให้มีอายุยืนยาวเป็นพิเศษ ผู้เขียนจะนำเสนอสิ่งที่แดน บุทเนอร์ ค้นพบจากการวิจัยของเขาในจดหมายข่าวฉบับต่อๆ ไป

<http://ngm.nationalgeographic.com/ngm/0511/feature1/>

แต่ละวินาทีมีเด็กเกือบ 5 คนบนโลกกลมตาตุโลก

ปัจจุบัน (พ.ศ.2557) โลกมีประชากรจำนวน 7,238 ล้านคน ส่วนใหญ่ 80% อาศัยอยู่ในประเทศกำลังพัฒนา (5,989 ล้านคน) มีการคาดประมาณกันว่าในปี พ.ศ. 2557 มีเด็กเกิดจำนวน 143.341 ล้านคน และเมื่อนำจำนวนเด็กเกิดมาคำนวณในแบบ ของนาฬิกาประชากร หรือ Population clock ทำให้มีความ น่าสนใจและเห็นความเปลี่ยนแปลงได้ง่ายขึ้น ด้วยการนำเวลา ไปหารกับจำนวนเด็กเกิดของปีนั้นๆ เช่น อยากรู้ว่าใน 1 เดือน มีเด็กเกิดกี่คน ก็นำ 12 เดือนไปหาร หรือหากต้องการทราบ จำนวนให้เหมือนกับนาฬิกาประชากร ก็คิดง่ายๆ ดังนี้

$$\text{จำนวนเด็กเกิดต่อวินาที} = \frac{\text{จำนวนเด็กเกิดตลอดทั้งปี}}{\text{วินาทีตลอดทั้งปี}}$$

$$\text{จำนวนเด็กเกิดต่อวินาที} = \frac{143,341,000}{365 \text{ วัน} * 24 \text{ ชั่วโมง} * 60 \text{ นาที} * 60 \text{ วินาที}}$$

เมื่อได้ลองคำนวณจำนวนเด็กเกิดให้เป็นนาฬิกาประชากร ยิ่งทำให้เห็นความแตกต่างด้านประชากรระหว่างประเทศกำลัง พัฒนา กับประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างชัดเจน กล่าวคือ ในแต่ละ

วินาทีที่มีเด็กเกิดใหม่จำนวน 4.5 คน นั้น 4.1 คน เกิดใน ประเทศกำลังพัฒนา ขณะที่เด็กเพียง 0.4 คน เกิดในประเทศ พัฒนาแล้ว

ตารางแสดงนาฬิกาประชากรการเกิดของประชากรโลก พ.ศ. 2557

	โลก	ประเทศที่พัฒนาแล้ว	ประเทศกำลังพัฒนา
ประชากร (คน)	7,238,184,000	1,248,958,000	5,989,225,000
จำนวนเด็กเกิด (คน) :			
ปี	143,341,000	13,794,000	129,547,000
เดือน	11,945,083	1,149,500	10,795,583
สัปดาห์	2,756,558	265,269	2,491,288
วัน	392,715	37,792	354,923
ชั่วโมง	16,363	1,575	14,788
นาที	273	26	246
วินาที	4.5	0.4	4.1

ข้อมูล : PRB's 2014 World Population Data Sheet

ข่าวสถาบันฯ

* 18 ก.ย. 57 สถาบันฯ จัดงานไหว้ครู ประจำปีการศึกษา 2557 แก่นักศึกษาของสถาบันฯ 4 หลักสูตร * 23 ก.ย. 57 สถาบันฯ ร่วมกับสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย จัดประชุมการสร้างสังคมพหุวัฒนธรรม: การทบทวนนโยบายและการปฏิบัติระดับจังหวัดในประเทศไทยและญี่ปุ่น สนับสนุนโดย มูลนิธิโดยต่างประเทศไทย * 24 ก.ย. 57 สถาบันฯ จัดงานเลี้ยงแสดงวันมูทิดาจัด ประจำปีงบประมาณ 2557 แต่ รศ.ดร.กฤตยา อาชวนิจกุล และ รศ.ดร.ชินอุทัย กาญจนะจิตรา **รูป 1** * 3 ต.ค. 57 น.ส.กมลชนก ขำสุวรรณ พร้อมคณะ ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพ และพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดประชุมวิพากษ์งานวิจัยเรื่อง “การศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนงานคลังปัญญาผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ” ณ ห้องสระบัว (109) อาคารประชาสังคมอุดมพัฒนา * 7 ต.ค. 57 สถาบันฯ และศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข สวัสดิการและสังคม คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ม.มหิดล ร่วมประชุมเพื่อพัฒนาโครงการวิจัยประเด็นพัฒนาเยาวชนไทยเพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยง ณ ห้องชมพูปุศ (622) อาคารประชาสังคมอุดมพัฒนา * 9-10 ต.ค. 57 สถาบันฯ จัดงานสัมมนาพัฒนาบุคลากรสำนักงานผู้อำนวยการ ครั้งที่ 16 ประจำปี 2557 “IPSR for Education ร่วมก่อการดี สามัคคีรวมใจ” ณ จ.กาญจนบุรี และร่วมมอบทุนการศึกษา หนังสือและอุปกรณ์กีฬา ฯลฯ ให้แก่นักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านท่ากระดาน ต.ท่ากระดาน อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี **รูป 2** * 9-10 ต.ค. 57 รศ.ดร.ปัทมา วาพัฒนาวงศ์ ร่วมประชุม IUSSP Expert Meeting on Demography and the Post-2015 Data Revolution ฝรั่งเศส * 11-13 ต.ค. 57 รศ.ดร.ชินอุทัย กาญจนะจิตรา ร่วมประชุม The Global Fund Board: The Global Fund Board implementer Bloc Retreat สมาพันธ์รัฐสวัสดิ * 13-18 ต.ค. 57 สถาบันฯ ได้รับการสนับสนุนจากองค์การอนามัยโลก จัดการศึกษาดูงาน หัวข้อ “Exposure to Public Health Care in Thailand” ให้แก่เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข ประเทศศรีลังกา จำนวน 17 คน ณ ห้องสระบัว (109) อาคารประชาสังคมอุดมพัฒนา **รูป 3** * 15-18 ต.ค. 57 รศ.ดร.โยธิน แสงวงดี นำเสนอบทความในการประชุม Be active 2014 เรื่อง Consequences of Physical Activities Officers on Villagers’ Sport, Exercise, and Recreation Participation in Thailand ออสเตรเลีย * 28 ต.ค.-1 พ.ย. 57 อ.ดร.พจนา หันจางสิทธิ์ นำเสนอผลงานใน The 45th Union World Conference on Lung Health เรื่อง “Tuberculosis burden among the Thai elderly during 2003-2009” สเปน * 30 ต.ค. 57 รศ.ดร.สุรียพร พันพิง และ อ.ดร.จงจิตต์ ฤทธิรงค์ ร่วมประชุม The 1st Asia and the Pacific Family Policy Seminar: Fertility Transition and Family Policies in 21 Century โดย รศ.ดร.สุรียพร พันพิง นำเสนอผลงานเรื่อง Low Fertility and Policy Agenda in Thailand เกาหลีใต้ * 5 พ.ย. 57 คณาจารย์ และนักวิจัยของสถาบันฯ ต้อนรับ คุณกิตติ วงษ์ศุทธิภากร (M&E Specialist จากสำนักงานบริหารโครงการกองทุนโลก กรมควบคุมโรค) ในกิจกรรม KAFE 4 ART * 6-7 พ.ย. 57 รศ.ดร.ชินอุทัย กาญจนะจิตรา ร่วมประชุม Global Fund SEAR Constituency: SEAR Constituency Members to Discuss Important Global Fund Policy บังกลาเทศ * 10 พ.ย. 57 ศ.เกียรติคุณ ดร.ปราโมทย์ ประสาทกุล พร้อมคณะ ร่วมประชุมและต้อนรับ Prof. Luther Luedtke, President and CEO of the Education Development Center, Inc (EDC) ในโอกาสร่วมทำงานโครงการ “Connecting the Mekong through Education and Training (COMET)” * 11-13 พ.ย. 57 รศ.ดร.ชินอุทัย กาญจนะจิตรา น.ส.กัญญาพัชร สุทธิเกษม น.ส.นุชราภรณ์ เลียงรินรมย์ น.ส.ภัทราภรณ์ จิงเลิศศิริ และ Mr. Jitendra Khanna ร่วมประชุม Joint Research Network Forum: Joint Research Network Forum on Ageing and Health in Asia ญี่ปุ่น * 12-15 พ.ย. 57 รศ.ดร.อมรา สุนทรธาดา นำเสนอผลงานในการประชุม 61st Annual North American Meetings of the Regional Science Association International เรื่อง Situational Stressors : A Preliminary Analysis Predicting Elder Abuse or Neglect in Thailand สหรัฐอเมริกา * 14 พ.ย. 57 สถาบันฯ จัดงานทำบุญ ในโอกาสวันครบรอบ 43 ปี โดยมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียน 7 โรงเรียน ทุนเรียนดีแก่บุตรธิดาบุคลากรสถาบันฯ และจัดกิจกรรม Happy Green Day **รูป 4**

วิสัยทัศน์: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม เป็นสถาบันชั้นนำในระดับนานาชาติ ที่สรรสร้างวิทยาการด้านประชากรและสังคม เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

รูป 1

รูป 2

รูป 3

รูป 4

ช่วยกันประหยัด
“สำนักงานสุ่มยืมใหม่
รถ กระดาษ น้ำ โทร โฟ
ใช้ประหยัด”
อภิชาติ จักร์ฤทธิรงค์

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตเลขที่ 17/2536
ปนง.พุทธมณฑล

QR code สำหรับเว็บไซต์
จดหมายข่าวประชากรและการพัฒนา

อาคารประชาสังคมอุดมพัฒนา
ของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170 โทรศัพท์ 0-2441-0201 0-2441-9666 โทรสาร 0-2441-9333 E-mail : directpr@mahidol.ac.th, Website: www.ipser.mahidol.ac.th ที่ปรึกษา รศ.ดร.สุรียพร พันพิง ผู้อำนวยการสถาบันฯ บรรณาธิการ กรกนก พงษ์ประดิษฐ์ โยธิน แสงวงดี อารี จำปาลาย กองบรรณาธิการ กมลชนก ขำสุวรรณ กฤตยา สาอังกิจ กาญจนนา เทียนฉาย กุศล สุนทรธาดา จงจิตต์ ฤทธิรงค์ จรัมพร ให้อย่าง เบลิมพล แจ่มจันทร์ วิธธร ยุงทอง วีระพงศ์ สันติภาพ ปราโมทย์ ประสาทกุล พอดา บุญดีระณะ เพ็ญพิมล คงมนต์ ภาสกร บุญคุ้ม มนสิการ กาญจนะจิตรา ศรีรินทร์ เกรย์ รินา ต๊ะดี วรัชย์ ทองไทย ศิริพันธ์ กิตติสุขสถิต สุทธิดา ชนวนัน สักกรินทร์ นิยมศิลป์ สุชาดา ทวีสิทธิ์ เสาวภาค สุขสินชัย อมรา สุนทรธาดา อภิชาติ จักร์ฤทธิรงค์ ฝ่ายศิลป์ สมชาย ทรัพย์ยอดแก้ว จุฬารัตน์ ทรัพย์ยอดแก้ว ฝ่ายสมาชิก จีรวรรณ หงษ์ทอง ดิติดอ สอนงาม โครงการเผยแพร่ข่าวสารและการศึกษาด้านประชากร โทรศัพท์ 0-2441-0201 ต่อ 100 หรือ 0-2441-9666